

Preporuke za postupanje u slučaju akutne izloženosti određenim koncentracijama SO₂

*Prim.dr sci.med. Branislava Matić Savićević
IJZS “Dr Milan Jovanović Batut”*

Uvod

- ▶ SO_2 je već decenijama dominantno prisutan u ambijentalnom vazduhu Bora
 - ▶ Inhalacija je jedini način na koji SO_2 dospeva u organizam.
 - ▶ Apsorpcija SO_2 na površini mukozne membrane nosa i gornjih disajnih puteva rezultat je njegove hidrosolubilnosti.
 - ▶ S obzirom na svoju hidrosolubilnost on se brzo apsorbuje u gornjem respiratornom traktu,
 - ▶ Učinak se povećava ukoliko je omogućena penetracija u donje respiratorne organe, disanjem na usta, naročito u toku fizičkih aktivnosti, koja sama po sebi podstiče dubinu inhalacije.
 - ▶ Pokazalo se da je **naročito osetljiva populacija obolelih od astme**
-

Preporuke - metodologija

- ▶ merne jedinice - $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (izvršena konverzija iz ppm)
 - ▶ vizualni princip “semafora”
 - ▶ određena boja definiše stepen kvaliteta vazduha
 - ▶ preporuke za postupanje: osetljivih populacionih grupa; posebnih zdravstvenih tegoba i opšte (zdrave) populacije
 - ▶ **Zeleno – dobar vazduh** 0 - 260
 - ▶ **Žuto – umereno dobar KV** 260 - 520
 - ▶ **Narandžasto – KV nezdrav za osetljive grupe** 521 - 2620
 - ▶ **Crveno – Nezdravo –** 2621 - 7860
 - ▶ **Ljubičasto – Vrlo nezdravo** 7861 - 13100
 - ▶ **Kestenjasta – Opasno!** > 13100
-

Osetljive grupe – ko, kako?

- ▶ Deca i odrasli sa već postojećim respiratornim poremećajima zdravlja, poput astme, bronhitisa, emfizema, oboljenja srca i pluća.
- ▶ Odrasli – starija lica i trudnice
- ▶ zajedničko za sve: kontinuirana hipoksija
- ▶ Savet: redovno pratiti gradski sajt i stanje KV u realnom vremenu

Preporuke - detaljno

- ▶ **Zeleno – dobar vazduh** 0 - 260
- ▶ Prihvatljiv - predstavlja mali ili nikakav rizik
- ▶ Veoma osetljive individue mogu odreagovati i na ovom nivou
- ▶ opšta populacija - Potencijalni efekti na zdravlje nisu očekivani

260 - 520

- ▶ **Žuto** – umereno dobar KV
 - ▶ **Prihvatljiv**, mada sa umerenom brigom za zdravlje kod malog broja osoba
 - ▶ **osetljivi**: Postoji svest o neznatno povišenom nivou zagađenja
 - ▶ **manifestno oboleli**: U slučaju prisutnog otežanog disanja i pojave stezanja u grudima i zviždanja, prekinuti tekuću aktivnost, koristiti priručni inhalator, sedeti i odmoriti se.
 - ▶ **ostali**: Ne očekuju se potencijalni efekti na zdravlje, mada treba preduzeti mere za smanjenje izloženosti ambijentalnom vazduhu ovih vrednosti
-

- ▶ osetljive grupe i osobe sa astmom- mogući zdravstveni efekte.
 - ▶ mogu reagovati na niži nivo zagađenja u poređenju sa opštom populacijom.
 - ▶ U rasponu gornjih vrednosti ovog opsega najpre će nepovoljno odreagovati fizički aktivni astmatičari, na otvorenom, ali bez uticaja na opštu populaciju.
 - ▶ Izbegavati fizičku aktivnost na otvorenom, koja dovodi do ubrzanog intenzivnijeg disanja na usta
 - ▶ U slučaju otežanog disanja, stezanja u grudima i zviždanja, prekinuti tekuću aktivnost, koristiti inhalator, sesti i odmoriti se.
-

-
- ▶ **Kod svih** se mogu manifestovati zdravstveni efekti.
 - ▶ **Osetljive grupe** mogu iskusiti ozbiljnije posledice po zdravlje
↓
 - ▶ Izbegavati bilo kakve aktivnosti napolju i ostati unutra
 - ▶ Preporuka da se sklonite iz te zone zagađenja
 - ▶ **Svi ostali:** Izbegavati fizičku aktivnost na otvorenom, koja dovodi do ubrzanog intenzivnijeg disanja na usta
-

- ▶ Zdravstveno upozorenje za sve kategorije stanovništva. Svi mogu iskusiti ozbiljne zdravstvene efekte.
- ▶ **Osetljivi:** Izbegavati bilo kakve aktivnosti napolju i ostati unutra.
- ▶ **Sa manifestnim zdravstvenim efektima:** Napustiti ovo područje i obratiti se zdravstvenoj ustanovi za pomoć
- ▶ **Ostali:** Izbegavati bilo kakve aktivnosti napolju i ostati unutra

-
- ▶ Inicira hitna zdravstvena upozorenja. Ugroženost celokupne populacije verovatna.
 - ▶ **Osetljivi:** Izbegavati bilo kakve aktivnosti napolju i ostati unutra.
 - ▶ Napustiti područje zagađenja ukoliko ima javnog upozorenja.
 - ▶ **manifestno bolesni:** Napustiti ovo područje i obratiti se zdravstvenoj ustanovi za pomoć
 - ▶ **Ostali:** Izbegavati bilo kakve aktivnosti napolju i ostati unutra.
 - ▶ Napustiti područje zagađenja ukoliko ima javnog upozorenja.
-

Zaključak

- ▶ provera statusa zagađenja vazduha na sajtu grada bi trebalo da postane deo svakodnevnih navika za svakog stanovnika
- ▶ date preporuke poštovati u skladu sa sopstvenim zdravstvenim stanjem
- ▶ Stanovništvu Bora bi trebalo omogućiti sistematsko praćenje zdravstvenog stanja na godišnjem nivou, zbog evidentiranih hroničnih nezaraznih oboljenja
- ▶ Obavezna edukacija zdravstvenih radnika o postojećim preporukama – dostaviti ih DZ Bor i ZJZ Timok
- ▶ svim raspoloživim sredstvima i resursima osnažiti kapacitet monitoring tima i učiniti ga delom lokalnog Saveta za zdravlje

Hvala na pažnji!

